

Nationaal Coördinator tegen
Discriminatie en Racisme
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

> Retouradres

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. Vaste commissie voor Binnenlandse zaken
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Nationaal Coördinator
Discriminatie & Racisme**

Zurichtoren
Muzenstraat 97
2511 WB Den Haag

Onze referentie
2025-0000339027

Uw referentie
Uitnodiging deelname
rondetafelgesprek

Datum 14 mei 2025
Betreft Gespreksnotitie Rondetafelgesprek Moslimdiscriminatie

Geachte Commissie,

Veel dank voor uw uitnodiging voor het rondetafelgesprek op 22 mei over moslimdiscriminatie in Nederland. Dat gesprek in de Kamer is meer dan ooit nodig.

U heeft voor het rondetafelgesprek vele experts, onderzoekers en belanghebbenden uitgenodigd die veel zinnige zaken hebben gezegd en nog zullen zeggen over de omvang en de hardnekkigheid van moslimdiscriminatie in Nederland. Zij zullen u ook vertellen over de wetenschappelijke validiteit van het nationale onderzoek over moslimdiscriminatie en over talloze andere onderzoeken die hetzelfde zeggen. U zult horen dat de cijfers over moslimdiscriminatie stijgen en hoe breed en omvattend de terreinen zijn waarop dit gebeurt. Die feiten en die bijdragen zijn nuttig en noodzakelijk, maar ik kom om u te vertellen over mijn persoonlijke noties als Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme inzake het probleem van moslimdiscriminatie. Dit in de hoop om u op deze manier inzicht te geven in de omvang en oorzaken van dit vraagstuk, maar ook een dringende oproep te doen om te komen tot een meerjarige strategie voor de bestrijding van moslimdiscriminatie met daarin een concreet plan van maatregelen.

Ik ben in oktober 2021 aangesteld als Regeringscommissaris tegen Discriminatie en Racisme. Onderdeel van mijn opdracht was en is om op basis van gesprekken met mensen en organisatie uit de samenleving te onderzoeken welke maatregelen nodig zijn voor een concrete aanpak van discriminatie en racisme. Al vanaf het begin werd mij uit gesprekken met Nederlandse moslims en islamitische organisaties duidelijk hoe pijnlijk, diep en heftig de ervaringen zijn van individuen en organisaties als slachtoffer van discriminatie, van uitsluiting, van een dubbele maat, en een vergaand institutioneel wantrouwen vanuit de overheid.

Met elk incident, met elk schandaal, met elk stigmatiserend wetsvoorstel dat impliciet op moslims is gericht, zag ik de vertrouwensbreuk groeien tussen een groot deel van de Nederlandse burgers met een moslimachtergrond en de politiek en overheid. Ik noem specifiek wet- en regelgeving, omdat de impact van het institutioneel wantrouwen dat Nederlandse moslims voelen vooral daar zichtbaar is. Uit de gesprekken die ik heb gevoerd komen vaak de volgende voorbeelden; de Wet gedeeltelijk verbod gezichtsbedekkende kleding, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), het wetsvoorstel Wet transparantie maatschappelijke organisaties en het voorgenomen toezicht op

(islamitisch) informeel onderwijs. Het is de plicht van de Staten-Generaal om bij dergelijke plannen, wetsvoorstellen en wetten goed te kijken naar aanleiding, nut en noodzaak én om de grondwettelijke bezwaren serieus te nemen.

Want dit heeft serieuze en vergaande gevolgen voor veel burgers. Zo kreeg ik al in 2021 verhalen te horen over de effecten van de uitvoering door financiële instellingen van de Wwft die in de praktijk disproportioneel Nederlandse burgers met een moslimachtergrond treft. Ik kreeg ook schrijnende verhalen te horen van moskeebesturen over het effect dat de heimelijke onderzoeken van gemeenten met medewerking van de NCTV hebben gehad op de moslimgemeenschap. Eerder was een terugkerend thema de FSV-lijst van de Belastingdienst waar Nederlandse moslims op terecht kwamen op het moment dat ze een gift deden aan een moskee. Dit zijn maar enkele voorbeelden.

Ik heb na deze voorvallen en gesprekken van de aanpak van moslimdiscriminatie een speerpunt gemaakt in mijn beleid. In maart 2022 organiseerde ik een townhall bijeenkomst over moslimdiscriminatie in Zaandam met experts en moskeebesturen en daaropvolgend in april 2022 een townhall bijeenkomst met moslimjongeren in Utrecht. Vooral de gesprekken met de jongeren raakten mij diep. De jongeren, hier geboren en vaak al derde en vierde generatie, gaven aan dat zij zich door het publieke en politieke discours, maar ook door overheidshandelen vaak een 'veiligheidsvraagstuk' en een 'integratievraagstuk' voelen. Zij hebben (geboren na 2001) niets anders gekend dan wantrouwen en vijandigheid jegens hen vanwege een onlosmakelijk onderdeel van hun identiteit.

Ik klopte aan bij de departementen met deze signalen, maar daar was men niet gealarmeerd. Ondanks vele onderzoeken die er al lagen, waaronder van het SCP en vier specifieke monitors over moslimdiscriminatie, kreeg ik te horen dat er nog te weinig inzicht was in de materie. Ik heb daarop in het eerste Nationaal Programma tegen Discriminatie en Racisme in september 2022 opgeroepen om een breed onafhankelijk nationaal onderzoek naar moslimdiscriminatie. Uw kamer heeft daarna bij het ministerie van SZW aangedrongen op uitvoering van het nationale onderzoek. Het heeft even geduurd, maar op 21 maart 2025, op de internationale dag tegen discriminatie en racisme, werd het rapport eindelijk gepubliceerd.

In de tijd tussen mijn oproep en de publicatie van het nationaal moslimonderzoek waren er inmiddels andere belangwekkende onderzoeksrapporten uitgekomen zoals van de Radboud universiteit over de specifieke discriminatie van moslimvrouwen op de arbeidsmarkt. En in oktober 2024 kwam het internationale rapport van het Grondrechtenagentschap van de EU 'Being Muslim in the EU' uit dat de omvang van de ervaren (meer dan 55 %) discriminatie van moslims in Nederland bevestigde van eerdere Nederlandse onderzoeken. Samen met de Europese Coördinator tegen moslimhaat organiseerde ik daaropvolgend op 20 november 2024 een internationale conferentie in het World Forum in Den Haag. Daaruit bleek dat het 5 voor 12 is als het gaat om het vertrouwen tussen burgers en de overheid. Het is echt essentieel dat de overheid werkt aan het vertrouwen dat nodig is voor de sociale cohesie in onze samenleving en het goed functioneren van onze democratische rechtstaat.

Datum
14 mei 2025

Onze referentie
2025-0000339027

Waar staan we nu dan? De conclusies uit het nationaal onderzoek naar moslimdiscriminatie zijn helder en alarmerend: moslimdiscriminatie is niet alleen aan de orde van de dag, het is ook een fenomeen dat genormaliseerd is in de Nederlandse samenleving. Discriminatie van moslims in Nederland is structureel, diepgeworteld en alomtegenwoordig. Op school, op de werkvloer, bij sollicitaties, op straat. Van vrouwen die worden benadeeld om hun *hijab* tot professionals die ondanks al hun diploma's nooit op gesprek mogen komen vanwege hun 'islamitische' naam. Dit zijn geen incidenten meer, dit is de dagelijkse realiteit voor bijna een miljoen Nederlanders. De impact is ernstig: het tast het vertrouwen aan in overheidsinstellingen, belemmert gelijke kansen en ondermijnt het sociale weefsel van onze democratische rechtsstaat. Het is daarom verdrietig en pijnlijk om te zien dat een meerderheid van deze Kamer überhaupt weigert het gesprek te voeren. En dat terwijl het rapport niets minder doet dan het verzochte inzicht geven, het blootleggen van een systemisch probleem.

Als het gaat om de cijfers- het kwantitatieve inzicht- in moslimdiscriminatie, dat is ruim voor handen. Onlangs, eind april, werden de cijfers inzake discriminatie over het jaar 2024 gepubliceerd. Daaruit bleek o.a. dat bij de antidiscriminatievoorzieningen er 1.325 meldingen gaan over de grond godsdienst, waarvan 61 procent over moslimdiscriminatie. Bij de politie gaat het om 91 procent van de registraties op grond van godsdienst over moslimdiscriminatie, dat zijn 350 meldingen. Bij online discriminatie gaat van de meldingen over geloofsovertuiging 95 procent over de islam/moslims. Deze cijfers zeggen genoeg.

Tenslotte moet mij nog iets van het hart. Het is bijzonder om te zien hoe dezelfde meerderheid van deze Kamer bij een andere vorm van discriminatie, terecht, niet wegstijgt van het probleem en er werk van maakt. Ik denk en vind dat het van groot belang is om net als bij de aanpak van antisemitisme ook tegen moslimdiscriminatie een meerjarige nationale strategie te maken. Het kabinet staat hiervoor aan de lat. Mijn advies is ook hier een speciale Taskforce in te stellen en Nederlandse moslims te betrekken bij het vinden van oplossingen. Erken hun ervaringen. Herken hun problemen. En wees bereid om beleid aan te passen, wetgeving te herzien en waar nodig excuses te maken. Dit is het moment. We staan op een kruispunt. Willen we een inclusieve samenleving waarin elke burger zich veilig en gerespecteerd voelt, ongeacht religie? Of blijven we kiezen voor wegstijgen en stilzwijgen, en accepteren we dat bijna een miljoen Nederlanders structureel buitengesloten wordt? Als dat laatste gebeurt, dan faalt niet alleen de politiek, maar ook onze samenleving.

Hoogachtend,

Rabin Baldewsingh
Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme